

УДК 330.341.1:330.4:677(477)

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Мазарчук А.Ю., к. е. н., доцент,

Дупляк О.М., аспірантка

Хмельницький національний університет

В данной статье рассмотрены основные проблемы по внедрению инноваций на предприятии. Рассмотрены примеры предприятия без инноваций, указывающие на необходимость их внедрения.

Ключевые слова: инновационные технологии, инвестиции, легкая промышленность.

This article considers the main problems with introduction of innovations in the enterprise. The examples of enterprises without innovations are examined, that point on the need for their introduction.

Key words: innovative technology, investment, light industry.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день для підприємств основним є підвищення ефективності та конкурентоспроможності як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках, в процесі їх повного оновлення за рахунок наукоміткої діяльності. Галузь легкої промисловості потребує найбільших змін у запровадженні нових технологій. Підприємства легкої промисловості неспроможні запропонувати якісний продукт, користуючись при тому застарілими не лише обладнанням, а й способами управління. Саме тому аналіз проблем із впровадження інноваційних технологій надасть можливість визначити основні переваги із впровадженням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням основних проблем на підприємствах легкої промисловості займаються такі вчені, як А. І. Сухоруков, Л. І. Федулова, В. Бабиш, П. Завлін, А. Васильєв, С. Ілляшенко, А. С. Гальчинський, М. Дворцин, Б. Санто, Б. Твісс, Р. Адамс, Ф. Л. Дефліс, Дж. Лоббек, Д. Норткотт, С. А. Смоляк, В. І. Стражев, Я. Хонка, Крилов, П. Массі, Є. С. Мелкумов та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Основною та невирішеною проблемою для галузей легкої промисловості є повільне впровадження нових технологій та наукомітких методів управління, що в подальшому забезпечить значний економічний, соціальний та культурний розвиток країни.

Формулювання цілей статті. Метою написання даної статті є аналіз існуючих проблем із впровадження інноваційних технологій на підприємствах легкої промисловості, а також можливі шляхи стимулювання інноваційної діяльності на підприємствах легкої промисловості

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі переходу економіки до інноваційної моделі розвитку необхідно дослідити перешкоди, що призупиняють цей перехід. За останні роки всі попередні українські уряди ставили перед собою завдання перейти до інноваційної моделі розвитку економіки, що здатна забезпечити її приріст та підвищення соціальних стандартів. Приоритетним для уряду має стати модернізація не лише виробництва, але й економіки в цілому, активізація інноваційної діяльності з втіленням результатів науково-технічних розробок у виробництво, створення нових технологічних процесів, інтеграція науково-технічної сфери в процеси економічного і соціального розвитку суспільства.

Головною проблемою із впровадження інноваційних технологій на підприємства легкої промисловості є криза теперішнього стану легкої промисловості, її технологічна відсталість.

Так, під час впровадження нової технології, методу чи нового продукту необхідно не лише змінювати певну частину підприємства, а повністю перебудовувати структуру, методи управління та спрямованість підприємства. Інноваційна активність промислових підприємств прослідковується, лише починаючи з 2000 року, а саме, це – придбання нових технологій з 2000 по 2003 роки на суму 402,9 тис. грн. Починаючи з 2004 по 2006 роки, були придбані не технології, а технологічні знання. З 2007 року до теперішнього часу частка придбаних технологій, порівняно з попереднім періодом, зростає на 42,8 %, а середня питома вага підприємств, що займаються інноваціями, становить 10,2 % від усієї кількості підприємств по всій території країни [1].

Згідно з даними Держкомстату, в Україні діє понад 1000 швейних підприємств та невеликих організацій. Із них великих фабрик, що мають понад 100 працівників – більш як 300. Вони випускають різноманітний асортимент товарів. За офіційними даними, щорічно через роздрібну торговельну ме-

режу реалізується швейних виробів близько на суму 350 млн. грн., але питома вага виробів легальної вітчизняної легкої промисловості становить лише 12 % від реалізованої суми, тобто 88 % товару – це дешевий безмитний товар китайсько-турецького виробництва, закордонний «секонд-хенд», а також вироби вітчизняних підпільних цехів [1].

Значний приріст інновацій почався з 2007 року, а саме експорт товарів легкої промисловості склав 1,4 млн. дол., що на 14% більше, ніж за весь період попередніх років. Приріст надходжень до бюджету склав 218 млн. грн., а на сьогоднішній день приріст збільшився лише на 5 %, про що, в свою чергу, свідчать дані про зменшення інноваційної активності підприємств легкої промисловості [2]. Це призвело до зменшення конкурентоспроможності підприємств, інвестиційної привабливості та зменшення прибутку, а також, в свою чергу, до зменшення питомої ваги впроваджених інновацій.

За результатами перевірки на підприємствах легкої промисловості інспекторами державного нагляду Держспоживстандарту України було забраковано виробничо-швейні дефекти – 15,38 %: через відсутність сертифіката відповідності – 5,38 %, технічного опису – 5,13 %, зразка-еталона – 2,56 %, гігієнічного висновку – 2,56 %, відсутності протоколів випробувань – 2,56 %, порушення технології виготовлення – 2,56 %, не актуалізовані нормативні документи – 2,56 %. Таким чином, за результатами перевірок з 41 тис. 822 одиниць одягу для дітей на суму 213 тис. 372 грн. вимогам нормативної документації не відповідали 11 тис. 142 одиниць вартістю 77 тис. 755 грн., тобто – 27 % виготовленої продукції [2].

Причиною цього стало застаріле обладнання та командно-адміністративний спосіб управління, низька частка фінансування на впровадження нових технологій.

Вагома причина відсталості галузей легкої промисловості – демотивація з боку держави у сфері інвестування в інновації. Тому основною метою на даний момент є створення і впровадження стратегії розвитку інвестиційного та інноваційного сектора економіки України [3].

За В. Третяковим, «...одним із шляхів розвитку легкої промисловості є залучення інвестицій для розв'язання проблем модернізації виробництва, впровадження нових технологій, освоєння нових видів продукції, що користується попитом як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках...» [4]. А також підготовка і реалізація програм по залученню іноземних інвесторів для фінансування інновацій і нововведень у нашій країні.

Ще однією проблемою є недостатня кількість науково-дослідних інститутів. Для цього необхідна активізація інноваційної діяльності, а саме впровадження та використання результатів наукових досліджень і розробок на підприємствах. За О. Алимовим та В. Євченко, боротьбою із проблемами із впровадженням інновацій є: «...активізація інноваційної діяльності з втілення результатів науково-технічних розробок у виробництво, створення нових технологічних процесів і перебудова на сучасній науково-технічній основі всіх галузей матеріального виробництва та сфери обслуговування. Інтеграція науково-технічної сфери в процеси економічного і соціального розвитку суспільства означає формування системи інститутів, які створюють могутні стимули для генерування стійкого потоку ефективних нововведень, здатних утворювати нові ринки наукомісткої продукції, що забезпечує платоспроможний попит...» [5].

За даними МОН України діють 8 вітчизняних технопарків, які розробляють у цілому 61 інноваційний проект. Із них, за даними експертів, 17 так і не запрацювали, 24 проекти за планом мали бути реалізовані [6]. З 2008 року видано майже 331,1 тис. охоронних документів, серед яких 90 тис. – це патенти на винаходи, з яких 38,3 тис. – це патенти на корисні моделі, майже 18,1 тис. патентів на промислові зразки. В порівнянні з попередніми роками відбулось зростання на 22 % [7].

Впровадження не відбувається через брак коштів; серед інших причин виділяють занадто високі витрати на інновації та тривалі терміни їх окупності та неможливість укладання договорів для впровадження інновацій за рахунок кредитних коштів.

За опитуванням Держкомстату (86 % опитаних респондентів), інноваційну діяльність вітчизняних підприємств стримують: брак фінансування, великі витрати – 40 %, відсутність коштів у замовника – 40 %, високі кредитні ставки – 39 %, недосконалість законодавства – 32%, труднощі з сировиною і матеріалами – 29 %, високий економічний ризик – 24%, відсутність попиту на продукцію – 15 %, недостатня інформація про ринки збуту – 11 % [1]. За С.С. Ковальчуком: «Успішний вихід країни із кризи за допомогою інновацій починається насамперед шляхом експорту високотехнологічної продукції. Частка України у світовому обсязі торгівлі наукомісткою продукцією становить 0,1 % (не перевищує 25 млн. дол. США), що на порядок менше часток Польщі й Китаю, і на два порядки – Німеччини» [8, с. 96].

На теперішній час ВРУ прийнято ряд законів, що прискорюють збільшення частки рівня наукового забезпечення інноваціями промислових підприємств, а саме – це ЗУ «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях» (від 30.10.2008 № 633–VI), ЗУ «Про приєднання України до Страсбурзької угоди про Міжнародну патентну класифікацію» (від 17.12.2008 № 683–VI), ЗУ «Про приєднання України до Локарнської угоди про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків» (від 17.12.2008 № 684–VI) тощо. Також, враховуючи недостатнє фінансування наукових організацій, утворено 25 центрів колективного користування науковим обладнанням у різних регіонах України і розпочато їх укомплектування наукоємним обладнанням виробництва ВАТ «SELMІ» [7].

Аналіз ситуації інноваційної діяльності показав, що попит на основні науково-технічні досягнення та технології досить низький, наслідком чого є технологічне відставання галузі, але ряд прийнятих заходів зі сторони держави у майбутньому збільшить активізацію частки інноваційних підприємств.

Важливою проблемою із впровадженням інноваційних технологій є відсутність кваліфікованого персоналу. Недостатня кількість кваліфікованих фахівців вищої і середньої ланки. Відсутність у керівних структурах знань, необхідних для переведення виробництва з командно-адміністративних методів функціонування на ринкові для успішного розвитку підприємства. За В.М. Гриньовою: «...в Україні збереглося близько 500 науково-технічних і конструкторських організацій, що об'єднують понад 60 тис. висококваліфікованих фахівців, які на сьогодні розосереджені й не використовуються у пріоритетних інноваційних напрямках..., але частка вчених скоротилася за останні 5 років майже в 2 рази, 600 тис. учених виїхали за кордон...» [9, с. 362].

Вирішенням цієї проблеми є зміна частки персоналу на професійних та більш кваліфікованих працівників, а також перекваліфікація старих працівників, покращення умов праці вже кваліфікованих спеціалістів, мотивація, підвищення заробітної плати та збільшення видів соціальних гарантій.

Проблема ринку сировини також є важливою для впровадження інновацій на підприємства легкої промисловості. Ця проблема сформувалася в Україні внаслідок здобуття незалежності. Практично вся сировина для легкої промисловості постачалась із країн СРСР. Наприклад, бавовна із Узбекистану та Таджикистану [2]. Більш як 90 % текстильної продукції України виробляється з давальницької сировини. На вітчизняних фабриках відсутні оборотні засоби, щоб розпочати виробництво конкурентної продукції, погано налагоджена система збуту. Таким чином, практично 83 % сировини є імпортованою із країн СНД. Висока частка експорту вітчизняної сировини вивозиться у Великобританію (4 %), Ізраїль, Польщу (64 %), Італію (2,9 %) тощо. Сировина повертається в країну вже як готова імпортована продукція, але уже по іншій ціні [10].

Така ситуація призводить до того, що наша продукція не може конкурувати із імпортованою. Зменшується попит на вітчизняну продукцію, що призводить до зменшення прибутку та частки вилучення коштів з основних фондів на впровадження інноваційних технологій на підприємстві.

Недостатній захист вітчизняного виробника є провідною проблемою із впровадження інноваційних технологій. За М. І. Карліним: «...головну роль у стимулюванні інноваційного розвитку промислових та інших підприємств України має відігравати держава, створюючи сприятливі умови для здійснення промисловими компаніями науково-дослідної діяльності, запроваджуючи різні види податкових і амортизаційних пільг...» [11, с. 261]. Але все ж таки є певні встановлені амортизаційні пільги, а саме ЗУ «Про інноваційну діяльність», де чітко вказано, що є дозволена прискорена амортизація основних фондів, що, в свою чергу, дозволяє підприємствам вивільняти кошти на нові технології, а також отримати частковий безвідсотковий кредит на впровадження інновацій до 50 % [12, с. 266]. Саме через недостатній захист вітчизняного виробника виникає проблема у недофінансуванні інноваційного впровадження, немає привабливості іноземних інвесторів, їх захищеності на ринку, що, в свою чергу, призводить до низького рівня інноваційної активності підприємств легкої промисловості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз основних проблем із впровадження інноваційних технологій дозволяє зробити висновок, що основні перспективи розвитку легкої промисловості полягають у більш швидкому переході вітчизняних виробників до нових способів управління, для стійкого утримання конкурентних позицій як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку, завдяки залученню наукомістких, передових технологій, для зниження собівартості товарів та послуг. В свою чергу, вихід на зовнішні ринки дозволить підприємствам позбутися від давальницької сировини та стати більш незалежними, що забезпечить збільшення номенклатури продукції за рахунок новацій, та відповідатиме потребам споживача.

Залучення на підприємства легкої промисловості іноземних фахівців з досвідом роботи на інноваційних підприємствах, з метою не лише керувати підприємством, але й навчати вже існуючі кадри, також вести інтенсивну перекваліфікацію персоналу за обміном знаннями іноземних підприємств.

Розроблення та реалізація державної інноваційної політики для покращення інвестиційного клімату, прийняття нових, покращених законів для залучення іноземних інвестицій та стабілізації економіки в цілому.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на більш глибокий аналіз існуючих проблем із впровадження інноваційних, наукомістких технологій та можливі шляхи подолання цих проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Портал Легкої Промышленности Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legprom.biz/news/1/2134.html>
3. Офіційний обмінник, розділ – статті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-com.dp.ua/uk-default/text/>
4. Сайт новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ip.poltava.ua>
5. Інтернет-холдинг OlehSoskinPortal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.soskin.info/>
6. Офіційний веб-сайт Міністерство освіти та науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
7. Інвестиції та інноваційний розвиток (матеріали Державного агентства України з інвестицій та інновацій). – К., 2009. – С. 110.
8. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів.
9. Ковальчук С.С. Інноваційна діяльність як пріоритет економічного розвитку України // Фінанси України. – 2004. – №7. – С. 96–103.
10. Гриньова В. М., Салун М. М. Організація виробництва: Підручник.–К.: Знання, 2009. –582 с.
11. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
12. Карлін М. І. Фінансова система України: Навч. пос. – К.: Знання, 2007 – 324 с. (Вища освіта XXI століття).
13. Закон України "Про інноваційну діяльність" 2002, № 36, ст. 266, із змінами, внесеними згідно із Законами № 2314-VI (2314-17) від 03.06.2010, ВВР, 2010, № 34, ст. 484.

УДК 336.3:338.4

ПРОБЛЕМИ ДІАГНОСТИКИ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Остапенко А.С., к.т.н., доцент

Херсонський національний технічний університет

В статье обобщены теоретические подходы относительно принципов формирования и реализации политики антикризисного финансового управления предприятия.

Ключевые слова: диагностика, банкротство, политика антикризисного финансового управления, финансовое состояние предприятия.

The theoretical approaches to the principles of formation and realization of policy of anti-crisis financial management of the enterprise have been generalized in the article.

Key words: diagnostics, bankruptcy, policy of anti-crisis financial management, financial state of enterprise.

Постановка проблеми. Функціонування підприємств супроводжується постійними змінами економічної ситуації країни та умов конкурентної боротьби, що підпорядковуються гнучким законам трансформаційної економіки. Це обумовлює потребу наукового обґрунтування доцільності та ефективності фінансово-інвестиційної діяльності кожного окремого підприємства, аналізу його фінансового стану, що дозволить виявити його внутрішні проблеми і завчасно вжити необхідних заходів.